

ICOON PROJECTEN

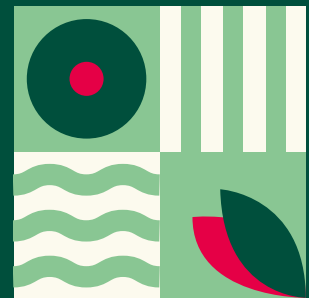
INKIJKEXEMPLAAR

NEEM EEN KIJKJE EN LAAT JE INSPIREREN

DOOR MOOIE VOORBEEDEN VAN PROJECTEN

DIE BIJDRAGEN AAN EEN NATUURINCLUSIEVE

SAMENLEVING.

COLLECTIEF
NATUURINCLUSIEF

EEN NATUURINCLUSIEVE SAMENLEVING IN 2050

AGENDA NATUURINCLUSIEF

Wij zijn Agenda Natuurinclusief, met groene koplopers van bedrijven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, overheden en jongeren werken we samen om de beweging naar een natuurinclusieve samenleving te versterken en te versnellen. Dit is nodig, omdat we onvoldoende voor de natuur hebben gezorgd. We zijn opgegroeid met het idee dat we natuur oneindig kunnen gebruiken, veranderen en ontwikkelen. Maar de grens is bereikt en het is tijd voor verandering. We hebben de natuur namelijk nodig. Ze geeft ons frisse lucht, drinkbaar water, grondstoffen, voedsel, gezondheid, plezier, rust en ontspanning. Ons leven is verweven met de natuur en natuur is de basis voor alles wat leeft.

AGENDA 2.0

Om deze reden is Agenda 2.0 opgesteld, waarmee we de koers richting een natuurinclusieve samenleving in 2050 zetten. De focus ligt daarbij op het versterken van de 70% niet beschermde natuur van Nederland waarin we dagelijks leven, wonen, werken, reizen, spelen en recreëren. Door te werken aan een natuurinclusieve samenleving dragen we onder andere bij aan het realiseren van internationale doelen zoals die van het Convention on Biological Diversity (CBD) Montreal, de Europese Biodiversiteit Strategie en de Natuurherstelwetverordening.

GROENE KOPLOPERS

Dit doen we met tien domeinen: bouw, energie, financiële sector, gezondheid, infrastructuur, landbouw, onderwijs, vrijetijdseconomie, water en bedrijventerreinen. Ieder domein wordt in het NiNO vertegenwoordigd door een domeinleider en vormgegeven en uitgevoerd door een domeintrekker. De andere tien leden van het NiNO vertegenwoordigen maatschappelijke organisaties, overheden, kennisinstellingen en jongeren.

Met Agenda Natuurinclusief werken we aan het versterken van verbinding tussen de domeinen. Want, net als in de natuur, gaat samenwerken over de grenzen van domeinen en sectoren, publieke en private partijen, burgers en hun omgeving. Deze kruisbestuivingen ontstaan vaak natuurlijk en soms helpen we ze bewust een handje om de transitie naar een natuurinclusieve samenleving te versnellen.

DEZE CATALOGUS

Graag delen we in deze catalogus een aantal mooie voorbeelden van projecten die bijdragen aan een natuurinclusieve samenleving. Het zijn unieke samenwerkingen tussen verschillende stakeholders vanuit meerdere invalshoeken, waarin de visie van de Agenda Natuurinclusief tot uiting komt. Laat je inspireren!

INFRASTRUCTUUR

FUTURE DIKES

WAT IS HET?

Hoe ziet de dijk van de toekomst eruit? In opdracht van Waterschap Rivierenland onderzoekt het innovatieproject FutureDikes hoe een bloemrijke grasbekleding van een dijk helpt om ze biodivers én erosiebestendig te maken. Onze Nederlandse dijken vormen namelijk een bijzonder netwerk aan o.a. graslanden en verbinden verschillende ecosystemen, waar een tal van planten en diersoorten onder vallen. Dankzij dit onderzoek worden niet alleen de dijken versterkt, maar vindt er ook herstel van de biodiversiteit plaats.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Waterschap Rivierenland, Radboud Universiteit (pervoerder), Universiteit Twente, Wageningen Environmental Research, Deltares, Infram Hydren, Eureco Advies, Lumbricus, STOWA, elf waterschappen en RWS-WVL.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Soortenrijke dijkvegetatie draagt bij aan biodiversiteitsherstel en de reductie van uitstoot van CO₂- en stikstof. Nieuwe zaadmengsels met meer en andere soorten grassen en kruiden leiden tot een duurzamere grasbekleding die minder kwetsbaar is voor weer- en klimaatinvloeden (droogte) en mogelijk ingezet kan worden als natuurcompensatie.

INFRASTRUCTUUR

ECODUCT WOESTE HOEVE IN APELDOORN

WAT IS HET?

Het ecoduct Woeste Hoeve is een faunapassage over de A50, tussen Apeldoorn en Arnhem. Het initiatief was pionierend, want in 1988, toen het ecoduct werd geopend, was de Wildwissel Woeste Hoeve samen met Wildwissel Terlet de eerste van Nederland. Met de overspanning van de A50 en de Oude Arnhemseweg vormt de passage een verbinding voor al het wild op de Veluwe. Een eerste stap in de bijzondere natuurinclusieve infrastructuur die later in andere steden ook zijn weg heeft gevonden.

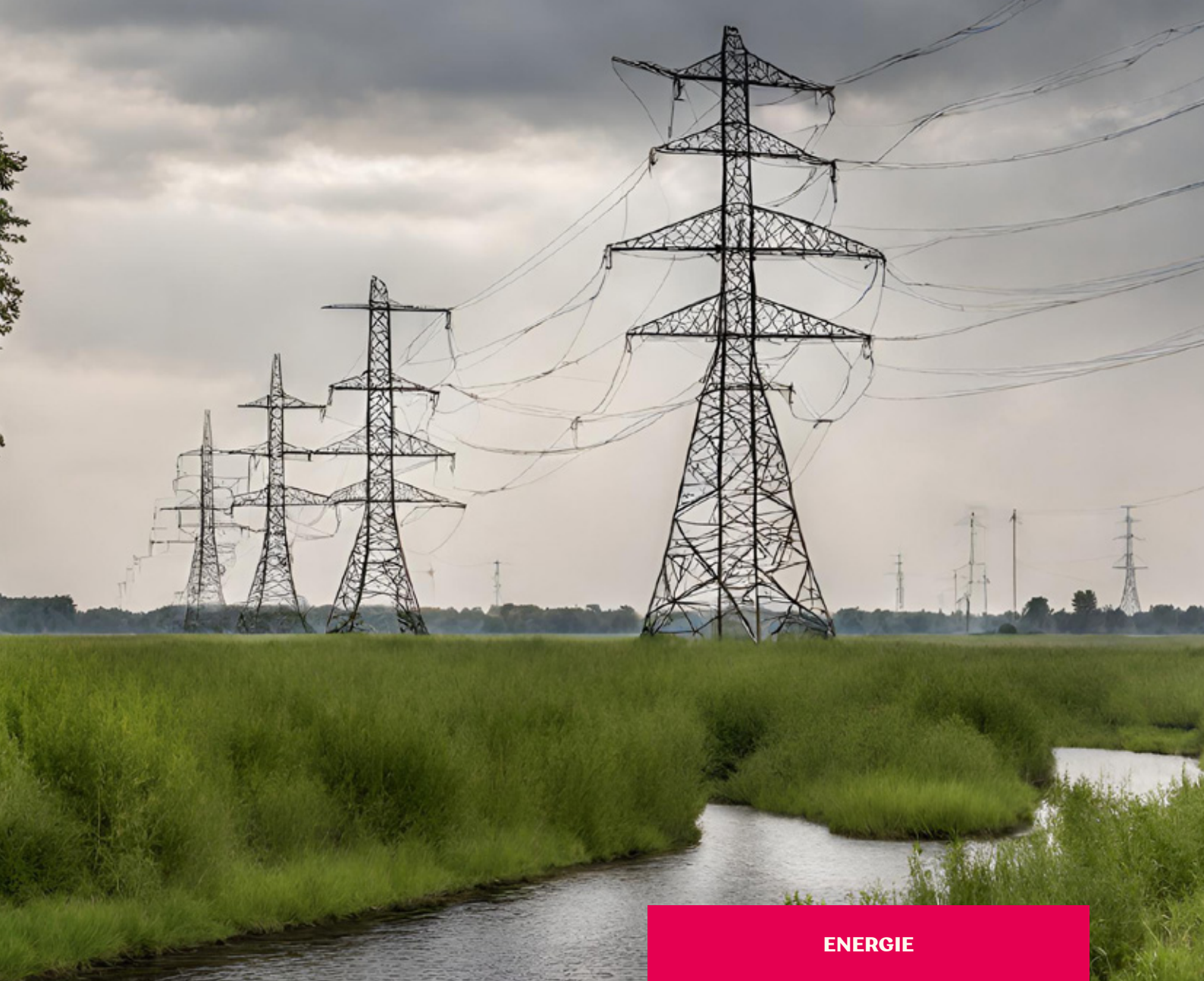
WIE ZIJN ER BETROKKEN?

O.a. Gemeente Gelderland. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Vereniging tot behoud van het Veluwe Hert.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

(Snel)wegen kunnen veel slachtoffers maken in de natuur. Doordat het leefgebied van het wild in tweeën werd gedeeld moesten de dieren de weg oversteken, met (dodelijke) ongelukken als gevolg. Door de natuurgebieden rondom de wegen te verbinden, verminderen de barrières voor dieren en kunnen ze weer veilig oversteken. Daarnaast is het leefgebied vergroot van o.a. reptielen, eekhoorns en boommarters.

DODEWAARD

WAT IS HET?

Op 380kV-hoogspanningsstation Dodewaard van TenneT werd de 'Ecologische Hoofdinfrastructuur' gepresenteerd, een instrument dat kan worden ingezet om de krachten te bundelen en in alle projecten rekening te houden met biodiversiteit. Met dit instrument kunnen de netbeheerders beter samenwerken en elkaar versterken op het gebied van biodiversiteit.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Alliander, Enexis groep, Steden, Gasunie, TenneT, KPN, ProRail, Rijkswaterstaat, MVO Nederland, ecooloog Albert Vliegthart van de Vlinderstichting en de WUR.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Met het doel om de infrastructuur van energie-opwekking zo klimaatneutraal en circulair mogelijk te maken, en daarbij de infra te benutten voor herstel van biodiversiteit, is een digitale kaart ontwikkeld met daarop biodiversiteitshotspots, bodemgegevens, verspreiding van soorten, grondwaterstanden, hoogte en relevante GIS-data. Zo worden de kansen beter in beeld gebracht om natuurinclusief te werk te gaan met de 922 vierkante kilometer grond die in het beheer ligt.

Foto: Utrechts Landschap

ENERGIE

LIZARD LANE

WAT IS HET?

Toen er in 2019 vanwege veiligheidsredenen bomen gepakt moesten worden onder hoogspanningsleidingen, hebben verschillende partijen de handen ineengeslagen en een heidecorridor en faunapassages aangelegd, die onder de wegen het gebied doorsnijden. Op die manier werd het leefgebied van bijzondere planten en dieren uitgebreid en ontstond er een "weg" voor o.a. hagedissen tussen de heideterreinen van Vliegbasis Soesterberg en het defensie terrein de Vlasakkers.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Gemeente Soest, Utrechts Landschap, Provincie Utrecht, Rijkswaterstaat, Tennet, Infra Natuur, Netjes Beheer B.V., Vitens, Defensie, de Vlinderstichting, Dhr. Van den Hoogen.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Met de verbinding tussen de natuurgebieden kunnen alle dieren, zoals de zandhagedis, heidesabelsprinkhaan, kommavlinder, tapuit en boomleeuwerik, veilig oversteken en profiteren van een groter leefgebied. Hierdoor wordt de biodiversiteit ondersteund en wordt uitsterven van planten en dieren tegengegaan. Deze multi-stakeholder samenwerking zorgt niet alleen voor een win voor de betrokken partijen, maar ook voor de natuur.

LANDBOUW

BOEREN.NATUURLIJK!

WAT IS HET?

Boeren.Natuurlijk is een initiatief van MVO Nederland en dient als landelijk collectief dat het omschakelen naar natuurlijke landbouw voor boeren vereenvoudigt. De aangesloten partijen hebben binnen het collectief een maatschappelijk en financieel belang bij een toename van de biodiversiteit in de Nederlandse landbouw en helpen de boeren door middel van een routekaart de transitie te maken. Het MVO Nederland stuurt hierin in haar onafhankelijke rol de deelnemers zodat ze in deze onzekere tijd kunnen blijven boeren.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Organicseeds.nl, Soil Valley/HAL24K, Royal Eijkelkamp, de technologie van FME, coöperatie Avebe, Vitam, Albron, Hutten Catering, Crisp, Rijksinkoop (RVO), Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Investeringsfonds Omschakeling Landbouw, de provincies Noord-Brabant en Utrecht, Triodos Bank, Rabobank, ABN Amro PYMWYMIC, Crowd About Now, verzekeraar ASR, Stichting Weerwoud, de Vereniging Agrarische Bedrijfsadviseurs (VAB), Louis Bolk Instituut, Naturalis Biodiversity Center, Top Institute Food and Nutrition (TIFN), IPC Groen, Buizer Advies, HAS Den Bosch, LTO Noord, Schevichoven, Stimuland, Rotterdam de boer op! en de Fruitmotor.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De reguliere wijze rondom voedselvoorziening heeft een verwoestend effect op onze natuur en de maatschappij. Ons landbouwsysteem veroorzaakt 25 procent van de broeikasgasemissies en 60 procent van het verlies aan biodiversiteit. De boeren kunnen hierin oplossingen bieden. De landbouw is namelijk bij uitstek de sector die klimaatverandering kan remmen en de watercyclus en ecosystemen kan herstellen. Dankzij dit collectief kunnen partijen die voorheen los van elkaar werkten, nu elkaar versterken en bouwen aan een natuurinclusieve landbouwsector.

LANDBOUW

NEDERTARWE

WAT IS HET?

Nedertarwe is 100% duurzaam brood uit Nederland. Het graan komt van eigen bodem en wordt door gecertificeerde en vooruitstrevende boeren met veel aandacht en volgens strikte richtlijnen duurzaam geteeld. Van dit graan wordt Nederlandse bloem en meel gemaakt, voor lekker en duurzaam brood.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Binnen de graanketen werkt Nedertarwe met verschillende schakelpartijen, zoals de boer, de collecteur, de molenaar, de meesterbakker en de bakker.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De gecertificeerde boeren van Nedertarwe verbeteren de biodiversiteit door akkerranden te voorzien van bloemenranden, de bodemkwaliteit te verbeteren, het effect van gewasbestrijdingsmiddelen te verminderen en jaarlijks de CO₂ uitstoot te monitoren met de intentie die te verlagen. Op die manier wordt er bijgedragen aan de duurzaamheid van alle schakels van de graanketen.

ONDERWIJS

NATUURRIJKE SCHOOL

WAT IS HET?

Een plek waar álle kinderen zich gezond kunnen ontwikkelen en kennis en vaardigheden op kunnen doen om bij te dragen aan een planeet die bruist van het leven. In de Expeditie Natuurrijk Leiderschap maken 22 leiders van 12 basisscholen van verschillende onderwijsstromingen gezamenlijk, maar ieder op hun eigen wijze, werk van die ambitie. Samen met IVN Natuureducatie en Operation Education versnellen zij met hun lespakket de beweging waarmee natuur vanzelfsprekend onderdeel wordt van iedere schooldag.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

IVN Natuureducatie en Operation Education.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De natuur en vrijheid om buiten te bewegen is belangrijk voor kinderen. De natuur maakt kinderen creatiever, gezonder én socialer. Daarnaast draagt het bij aan een verhoogde concentratie, betere leerprestaties en het stimuleert een milieubewuste houding. Buitenlessen en natuuronderwijs is daarom een must. Zo draagt de Natuurrijke School bij aan een wereld waarin natuur een vanzelfsprekend onderdeel is van elke schooldag.

Foto: Studio Frameworks

ONDERWIJS

DE VERWONDERING

WAT IS HET?

De Verwondering in Almere is de eerste volledig ecologische basisschool in Nederland. Op de Verwondering zijn de natuur, de ecologische gedachte, de theologische gedachte en de circulaire gedachte vanuit de wereld van het zich ontwikkelende kind leidend in het vormen van de school. Het gebouw, de omgeving, de bodem en de weersinvloeden vormen de biotoop waarin de leerlingen en de groeiende (levende) omgeving worden gevormd.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Prisma, Sterrenrijk kinderopvang, Bijzonder Jij, ORGA architect, gemeente Almere, Nobelhorst Huisartsenpraktijk, Windseheim, Stad & Natuur Almere, Collage Almere, Staatsbosbeheer, Passend Onderwijs Almere, Jeugdfonds Sport & Cultuur Almere, JGZ Almere, Triade Vitree, Social Schools en Wijkteam Almere.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Bij De Verwondering leren ze hun leerlingen welk gedrag past bij wat goed is voor de natuur. Ze houden zich bezig met het natuurlijk evenwicht en halen buiten naar binnen. Op die manier wordt natuurinclusief denken onderdeel van het leven van de kinderen en zijn ze voorbereid op de toekomst.

GEZONDHEID

NATUUR OP RECEPT

WAT IS HET?

Natuur op Recept is een initiatief om professionals in zorg en welzijn te stimuleren om hun patiënten en cliënten vaker te adviseren om de natuur op te zoeken. Dit kan op allerlei manieren, van het simpele advies om regelmatig te wandelen in de natuur tot een meer gerichte verwijzing naar natuurgerichte interventies, zoals groepswandelingen, of vrijwilligerswerk in buurttuinen. De gedachte achter het initiatief is dat contact met natuur een laagdrempelige en aantrekkelijke manier is om een gezonde leefstijl te ondersteunen. Contact met natuur stemt vrolijk en levert veel fysieke en mentale gezondheidsvoordelen.

In Reeshof, een stadsdeel van Tilburg, is in september 2022 een succesvolle pilot gestart. Tijdens "Natuur op Recept Maand Reeshof" werkte verschillende zorgverleners zoals huisartsen, praktijkondersteuners, fysio's en andere gezondheidsorganisaties mee, door patiënten en bewoners te wijzen op het belang van minstens 20 minuten buiten in de natuur zijn per dag. Tevens vonden er meerdere Natuur op Recept wandelingen plaats, onder leiding van gezondheidsexperts. Voor deze pilot werd de 'Doorverwijskaart voor Natuur op Recept Reeshof – Van Gogh Nationaal Park' gelanceerd. Zorgverleners in en om de Reeshof gebruiken de kaart voor "doorverwijzing naar de natuur".

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Nature for Health, IVN, Alles is Gezondheid, fysiotherapeute Janneke de Jong – De Vries, POH bij drie huisartsenpraktijken Jenny Souren, fysiotherapeute Dike Sommer, psychologe Maartje van de Wiel, wandelcoach Annemieke van Groos, natuurcoach Klaudi Asbreuk, gemeente Tilburg en anderen.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Een dagelijkse dosis natuur levert veel gezondheidsvoordelen. Het verbetert de stemming en helpt om beter te concentreren en stress te verminderen. Op de langere termijn leidt het zelfs tot een lagere kans op ziekten en aandoeningen zoals depressie, diabetes, hart- en vaatziekten en COPD. Met Natuur op Recept worden de kansen van de natuur benut voor het verbeteren van de gezondheid van de samenleving. Ook versterkt dit de verbinding tussen mens en natuur.

GEZONDHEID

GROENE GGZ

WAT IS HET?

Met het initiatief 'Groene GGZ' bouwen Nature For Health en IVN Natuureducatie als initiatiefnemers samen met achttien GGZ instellingen uit heel Nederland aan een groene beweging in de mentale gezondheidszorg. Het vergroenen van de zorg bestaat onder andere uit:

- Bevordering van biodiversiteit op het terrein.
- Meer natuur in de behandelingen, bijv. door middel van buitenbehandelingen.
- Groene terreinen die zorgen voor vitale cliënten, medewerkers en bezoekers.
- Integratie met de buurt door in te zetten op verbinding tussen cliënten, familieleden en de wijk via een groene leefomgeving.
- Het delen van ervaringen en expertise met andere zorginstellingen, waardoor er bij wordt gedragen aan een groen vliegwiel voor de gehele mentale gezondheidszorg in Nederland.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Nature For Health en IVN Natuureducatie, Nederlandse GGZ, Green Mental Health, de Buitenpsychologen, zorgverzekeraar CZ en VU-Amsterdam.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Door de Groene GGZ wordt natuur op GGZ terreinen weer benut als een bron voor mentale, positieve gezondheid. Tevens zet de Groene GGZ zich in voor de natuur, door te investeren in een toename van de biodiversiteit op het terrein of in de buurt van de zorginstelling. De buurt wordt uitgenodigd mee te doen, waardoor de beweging groeit.

Foto: Bureau Peter de Ruyter landschapsarchitectuur

VRIJETIJDSECONOMIE

MASTERPLAN IJSSELVALLEI

WAT IS HET?

Het Masterplan IJsselvallei vormt het verslag van een gezamenlijke zoektocht naar een 'Vitaal, weerbaar en veelkleurig landschap' in de IJsselvallei de komende decennia. Het plangebied betreft globaal het gebied tussen de Veluwe en de IJssel, de IJsselvallei. Om wonen, werken en recreëren in de toekomst mogelijk te houden is het nodig om de kwaliteit van lucht, water en bodem te beschermen en versterken.

Directe aanleiding voor dit onderzoek is de opgave Vitaal landschap en de constatering dat de Veluwe te kampen heeft met een steeds grotere stroom bezoekers en recreanten. Tegelijkertijd staan de natuurwaarden op de Veluwe sterk onder druk. Het doel van het plan is om flanken van het Veluwemassief – zoals de IJsselvallei – te gebruiken om de toeristenstroom op de Veluwe te ontlasten en de flanken een economische en ruimtelijk kwalitatieve impuls te geven.

De grote opgaven in het gebied van de IJsselvallei zijn klimaatadaptatie en -mitigatie, invulling geven aan het begrip kringlooplandbouw met meer aandacht voor een gezonde bodem en biodiversiteit én het versterken van cultuurtoerisme en leefbaarheid in het gebied. Het plan resulteert in een lijst met twaalf kansrijke hoofdprojecten, variërend van klimaatbossen tot agroforestry. Op 27 november 2020 is het Masterplan IJsselvallei vastgesteld door de VeluweAlliantie.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Agrarisch Collectief Veluwe, GNMF, Thermen Bussloo en Erkend, Veluwse Streekproducten, LTO, Veluwe-Team, gemeente Heerde en Voorst, Waterschap Vallei en Veluwe, prov Gelderland, VisitVeluwe.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Het spreiden van de toeristenstroom over de Veluwe zorgt voor een betere balans tussen de beleving van het gebied en behoud en bescherming van de natuur. Daarnaast worden er met het Masterplan IJsselvallei koppelkansen benut: van ecologisch ondernemen, streekgerichte landbouw tot natuurinclusief toerisme met het optimaliseren van bodem, lucht en water als uitgangspunt.

VRIJETIJDSECONOMIE

DE GROENE STELLING

WAT IS HET?

De Groene Stelling is een initiatief om vanuit boeren, natuurbeheerders, bewoners en maatschappelijke partijen te werken aan een groen, toegankelijk, toekomstbestendig en productief landschap in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

In een gebied van maar liefst 25.000 hectare midden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt ingezet op gezond voedsel uit een prachtig, biodivers en toegankelijk landschap, dichtbij de stad. Meer ruimte voor natuur, recreatie en klimaatadaptatie en meer gezond voedsel direct van de boer naar de consument.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Cultureel landgoed Fortwachter, Anna's Hoeve, Rabobank, De Gezonde Stad, Strootman landschapsarchitecten, pakhuis de Zwijger, Natuurmonumenten, ANWB, Wilder Land, NHZ, Urgenda, Local2local, Oak, Boeren van Amstel, Trees for All en Staatsbosbeheer.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Er liggen grote opgaven op het gebied van leefbaarheid, voedsel, klimaat, milieu, natuur en recreatie. De Groene Stelling zet in op herstel van de verbinding tussen producent en consument, tussen mens en natuur, en tussen stad en land om gezamenlijk tot een toekomstbestendig, hoogproductief en duurzaam beheerd groengebied te komen. Hierbij worden de bestaande natuurgebieden versterkt. Ook worden er middels dit initiatief financiële middelen gefaciliteerd voor de transformatie van agrarische verdienmodellen naar meer natuurinclusieve en regeneratieve vormen van landgebruik.

FINANCIËLE SECTOR

PRINS HENDRIK DIJK TEXEL

WAT IS HET?

Rond 2015 is het grootste deel van de Waddendijk van Texel versterkt, grotendeels op traditionele wijze (verbreding van de dijk). Ter hoogte van de Prins Hendrikpolder zou deze traditionele oplossing grote gevolgen hebben voor de landbouw en binnendijkse natuur. Daarom is hier in 2019 gekozen voor zandige buitenwaartse versterking van de dijk: aan de buitenzijde van de dijk is een duinenrij aangelegd, met daarvoor een gevarieerd gebied van zo'n 160 ha met schorren en slikken. Het eindresultaat lijkt erg op de natuur zoals die vroeger was voor de aanleg van de dijk. Het resultaat: een nieuw duinlandschap tegen de oude dijk en een kwelderlandschap aan de zeezijde. De overgang tussen land en water is nu weer natuurlijk.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de Provincie Noord-Holland, het Waddenfonds, de Gemeente Texel en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en omwonenden.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De natuur in de Waddenzee staat onder druk. De zandige versterking van de Prins Hendrikzanddijk draagt bij aan het herstel en de versterking van de natuurwaarden in de Waddenzee. Het gevarieerde en dynamische gebied bestaat uit droogvallende platen, slikken, kwelders, strand en duinen. Dit gebied biedt rust en ruimte aan allerlei wadvogels zoals de eider, kluut, bontbekplevier, scholekster en kanoet. Daarnaast krijgt de waddennatuur hier de ruimte om zich in al haar dynamiek te ontwikkelen, de wind en zee zullen het landschap de komende jaren verder vormen.

FINANCIËLE SECTOR

AARDPEER

WAT IS HET?

Aardpeer is een initiatief dat wil zorgen voor een gezonde en vitale bodem, gezonde voeding en een grotere soortenrijkdom. Dit doen zij onder andere door boeren te helpen de transitie te maken naar natuurvriendelijke landbouw. Mede-initiatiefnemer van Aardpeer, Stichting BD Grondbeheer, koopt met de opbrengst van obligaties landbouwgrond aan. Vervolgens stellen zij deze langdurig beschikbaar voor boeren die natuurvriendelijke landbouw willen bedrijven, om zo de natuur, bodem en ecosystemen te herstellen. Hiermee geven ze boeren letterlijk de ruimte om te veranderen.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Stichting BD Grondbeheer, Triodos Regenerative Money Centre, Stichting Wij.land en Stichting Herenboeren NL.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Landbouw heeft een grote impact op natuur en biodiversiteit. De huidige manier van voedsel produceren zorgt voor een te hoge CO2-uitstoot en veroorzaakt uitputting van de natuur. De transitie naar een vorm van landbouw die bestaande biodiversiteit en ecosystemen verbetert is essentieel. Initiatief Aardpeer draagt bij aan het versnellen van de transitie richting natuurinclusieve landbouw: een manier van voedselproductie die streeft naar een samenwerking tussen landbouw en de natuur. Het is ontworpen om de negatieve impact van gangbare landbouw op de natuur te verminderen en tegelijkertijd duurzaam en milieuvriendelijker voedsel te produceren. Het nadeel is dat de grond in Nederland zo immobiel en kostbaar is dat het voor veel boerenbedrijven lastig is om die transitie te maken. Een grote opgave waar de beweging Aardpeer het verschil in maakt.

WATER

PROJECT TUSSCHENWATER

WAT IS HET?

Halverwege vorige eeuw was het Hunzedal, gelegen in het noordoosten van Drenthe, een gebied dat vrijwel volledig was ingericht voor drinkwaterwinning en landbouw. Een van de herinrichtingsprojecten die eind jaren '90 werd opgesteld is Tusschenwater. Het doel van de herinrichting was het samengaan van de functies drinkwaterwinning, ontwikkeling van natte natuur en waterberging. De inrichting is in 2019 afgerond.

In Tusschenwater worden de functies drinkwaterwinning, waterberging, natuur en recreatie gecombineerd. Belangrijk uitgangspunt bij dit project is dat de herinrichting geen negatieve gevolgen heeft voor de waterwinning en de landbouw rond het gebied. In het gebied is nu ruimte voor ruim 1,3 miljoen kuub tijdelijke waterberging en wordt er zo'n 10 miljoen kuub drinkwater per jaar gewonnen.

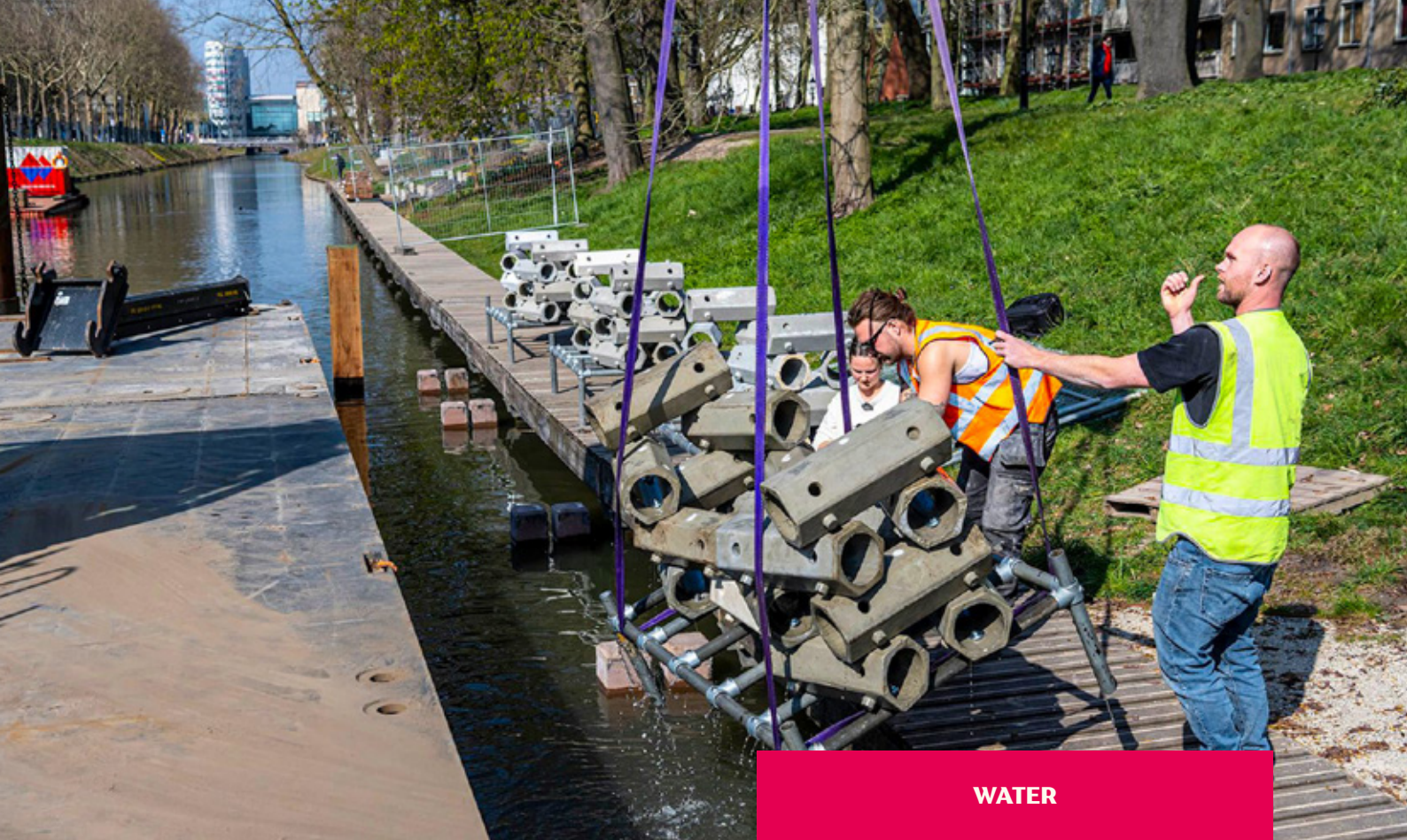

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Provincie Drenthe, Waterschap Hunze en Aa's, gemeente Tynaarlo, Het Drentse Landschap en Waterbedrijf Groningen.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Er is een groot natuurrijk moerasgebied ontstaan dat zich in de komende jaren verder ontwikkelt. Hierdoor zijn er nieuwe leefgebieden ontstaan voor talloze soorten riet- en moerasvogels, ganzen en eenden-soorten. Ook dieren als de bever en otter zijn zich hier aan het vestigen. De biodiversiteit is hierdoor enorm verbeterd. Daarnaast heeft de rivier de Hunze hier z'n oorspronkelijke loop teruggekregen en meandert weer als vanouds door het gebied.

WATER

REEF SYSTEMS

WAT IS HET?

ReefSystems, opgericht in 2017, biedt innovatieve oplossingen om de biodiversiteit onder en boven water te stimuleren. Hun missie is om een nieuw pad te creëren in natuurinclusief bouwen om het herstel van ecosystemen in de gebouwde omgeving actief te ondersteunen.

In het centrum van Utrecht is de Catharijnesingel een belangrijk deel van de stad, waar mensen wandelen of uitrusten. Omdat de kade in slechte staat verkeerde, heeft de Gemeente Utrecht in 2022 deze moeten renoveren. In samenwerking met Gemeente Utrecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft ReefSystems met dit bouwproject plannen ontwikkeld voor habitatcreatie. ReefSystems heeft 180 habitats geïnstalleerd van kunstmatig rif, gemaakt van gerecycled beton. De constructie bestaat uit een aaneenschakeling van buizen die op de bodem van de singel liggen. Op de buisblokken groeien algen; voedsel voor de vissen. Ook kunnen de buizen dienen als schuilplek voor vissen en andere dieren. De waterschappen en hun professionele monitoringpartners gaan de kunstwerken de komende jaren monitoren om de exacte positieve milieueffecten in kaart te brengen.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Gemeente Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, ReefSystems.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

ReefSystems maakt habitats door middel van kunstmatige riffen waar algen, waterinsecten en andere ongewervelde waterdieren kunnen groeien. Deze organismen zijn een voedselbron voor lokale en migrerende (bedreigde) vissoorten. Bovendien bieden de habitats onderdakmogelijkheden voor deze soorten om zich voort te planten en zo de bevolkingsgroei te stimuleren. Het kunstmatige rif bevordert zo de biodiversiteit en helpt met het herstellen van ecosystemen.

ECOMMUNITY OOSTERWOLDE

ECOMMUNITY OOSTERWOLDE

WAT IS HET?

Ecommunitypark in Oosterwolde (Friesland) is het eerste natuurinclusieve bedrijventerrein in Nederland. Het concept van het Ecommunitypark berust op vier pijlers: natuur, regionale economie, kennisuitwisseling en kwaliteit van ruimte. Het maken en herstellen van kringlopen is een wezenlijk leidmotief. Dat geldt niet alleen in ecologisch opzicht, maar ook sociaal en economisch. De 17 hectare grond blijft voor minstens 50% uit natuur bestaan. Daarnaast zijn alle (gevestigde) ondernemers die zijn aangesloten bij het bedrijvenpark Ecommunitypark bezig met duurzaam ondernemen of verduurzaming.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

Gemeente Ooststellingwerf, MVO Nederland, TCNN, ECOstyle, Friese Milieu Federatie, Provincie Friesland en meerdere ondernemers, overheden en kennisinstellingen.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Het verhogen en behouden van biodiversiteit is een groot onderdeel van het bedrijventerrein. Door tenminste 50% van de grond uit natuur te laten bestaan, is het werklandschap aantrekkelijk voor een verscheidenheid aan dier- en plantsoorten: binnen een jaar hebben zich al 50 verschillende plantensoorten op het Ecommunitypark ontwikkeld. Daarnaast zijn er veel verschillende (en bijzondere) vogelsoorten op het park geteld en brengen verschillende vlinders, muizen, libellen en bijen en ook herten het werklandschap een bezoek. Ook maakt het bedrijvenpark onderdeel uit van een bredere gemeentelijke strategie: de biobased economy. Oftewel: de overgang van een economie die draait op fossiele grondstoffen, naar één die draait op biomassa.

Foto: Gerard Dubois

BEDRIJVENTERREINEN

A1 BEDRIJVENPARK DEVENTER

WAT IS HET?

A1 Bedrijvenpark Deventer is één van de groenste bedrijvenparken van Nederland. Een plek waar duurzaamheid, circulariteit én natuurinclusiviteit voorop staan. Sinds het ontstaan draagt A1 Bedrijvenpark bij aan de Deventer doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

A1 Bedrijvenpark Deventer

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Een groene bufferzone en een begroeide wal schermen A1 Bedrijvenpark Deventer af van de omgeving. De zone bestaat uit een metershoge wal, beplant met inheemse bomen en heesters en een gevarieerd open natuurlandschap met poelen en drogere gedeelten. Deventer stadsecoloog Lam: "De bufferzone is ingericht volgens de ecologische modellen voor de kamsalamander en de das. Die kwamen hier in de omgeving al voor en hebben zich inmiddels ook beiden in de bufferzone gevestigd."

Maar ook op, aan en bij de bedrijven zijn voorzieningen voor de biodiversiteit. Bedrijven die in aanmerking willen komen voor een bouwvergunning op het A1 Bedrijvenpark Deventer moeten voldoende biodiversiteitspunten scoren. Natuurinclusief bouwen is daarmee het uitgangspunt bij alle te bouwen bedrijfspanden op A1 Bedrijvenpark Deventer.

Daarnaast is het bedrijventerrein bezig met onder andere het opwekken van zonne-energie, het gebruiken van biogas uit mest en het realiseren van een Smart Energy Hub om het overschot aan energie terug te leveren aan de naastgelegen bedrijven. Hiervoor moet een vorm van energieopslag, zoals batterijopslag of waterstof, worden gerealiseerd. ne-energie, het gebruiken van biogas uit mest en het realiseren van een Smart Energy Hub om het overschot aan energie terug te leveren aan de naastgelegen bedrijven. Hiervoor moet een vorm van energieopslag, zoals batterijopslag of waterstof, worden gerealiseerd. op biomassa.

Foto: NIOO-KNAW

BOUW

HOOFDGEBOUW NIOO-KNAW

WAT IS HET?

In Wageningen vinden we het hoofdgebouw van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW). Een architectonische blikvanger die het ecologische onderzoek dat erin plaats vindt weerspiegelt. Ondanks dat het gebouw al 12 jaar oud is, doet het NIOO-KNAW veel innovatiefs als het aankomt op energie, cradle-to-cradle en natuurinclusiviteit.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

NIOO-KNAW, Agentschap NL, Ahrend, Archisupport, Arup, BetonRestore, Boot organiserend ingenieursburo, Bouwbedrijf Berghege, Burgers Ergon installatietechniek, Centraal Bureau Bouwtoezicht, Claus en Kaan Architecten, Cofely, Consolidated, DeSah BV, DGMR, Drefa, DWA installatie- en energieadvies, Ecofy, Energie Totaal Projecten, Gemeente Wageningen, IF Technology, Imtech Building Services B.V., IngrePro B.V., Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW), Lek installatietechniek B.V., MB koeltechniek, Metos, Plant-e, Plato International B.V., Provincie Gelderland, Saint-Gobain, Saint Gobain Glass, Stichting Heg-en-Landschap, Stiho, Suncycle, Van Harten, Wageningen UR, Waterschap Vallei & Eem en Wepro.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

Het hoofdgebouw van het NIOO-KNAW is een van de duurzaamste gebouwen van Nederland en het wordt vaak als voorbeeld gebruikt. Het gebouw en het terrein (dat is gevuld met kassen, proefvijvers en onderzoeksfaciliteiten) is een proeftuin geworden voor ecotechnologie. Denk aan een experimenteel groen dak, innovatief gebruik van zonne-energie en een andere kijk op 'afvalwater'. Met de cradle-to-cradle filosofie, waarin zoveel mogelijk kringlopen gesloten blijven, wordt hier altijd gezocht naar natuurinclusieve oplossingen op het gebied van duurzame energieopwekking en -gebruik, watertechnologie, materiaalkeuze, CO₂-uitstoot en biodiversiteit.

Foto: HOSPER

BOUW

HEILOO EGELSHOEK

WAT IS HET?

De duurzame woonbuurt Egelshoek in Heiloo is al in 1998 gerealiseerd en liep daarmee volgens de destijdse visies ver vooruit op zijn tijd. Het gebied kenmerkt zich door de ligging op de grens van een strandwal en strandvlakte. Er loopt een overgang door de wijk van hoog en droog naar laag en drassig, wat de basis vormt van het ontwerp.

De duurzame woonbuurt heeft meerdere prijzen in de wacht mogen slepen, zoals de Stedelijk Interieur Waarderingsprijs en de Falco Award Beste Openbare Ruimte, beiden in 2005. Daarnaast scoort deze natuurinclusieve wijk volgens het KAN-onderzoek op bijna alle facetten hoog of bovengemiddeld.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

In opdracht van J.G. Nelis Project Maatschappij, samen met ontwerpers Alle Hosper, Peter de Ruyter, Arjan Karssen, Hanneke Kijne en Patrick Verhoeven, en partners Duinker & Van der Torre, Nico van Gelderen en Jacqueline Moors.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De Egelshoek heeft zich niet alleen aangepast aan de bestaande natuur, maar heeft in haar ontwerp ook de natuur versterkt. Zo is het boskarakter op het hoger gelegen deel ondersteunt door het planten van extra bomen. Daarnaast hebben de bosvilla's een dakbedekking van mos en sedum, om vogels en insecten een biotoop te bieden. Het park dat is gelegen tussen het hoge en lage gedeelte bevat een stuk water waar 'paddenpoefs' zijn gevormd, wat aantrekkelijk is voor kikkers en amfibieën. Tot slot is er bij de waterbeheersing gebruik gemaakt van de natuurlijke hoogteverschillen. Zo is het lagere deel een gesloten watercircuit van sloten, greppels, de centrale vijver en ondergrondse goten, terwijl de strandwal ingericht is met wadi's. In de Egelshoek is daarnaast zo min mogelijk verharding toegepast, waardoor water vastgehouden en gefiltreerd wordt in de bodem.

Foto: HOSPER

BOUW

HEILOO EGELSHOEK

WAT IS HET?

De duurzame woonbuurt Egelshoek in Heiloo is al in 1998 gerealiseerd en liep daarmee volgens de destijdsse visies ver vooruit op zijn tijd. Het gebied kenmerkt zich door de ligging op de grens van een strandwal en strandvlakte. Er loopt een overgang door de wijk van hoog en droog naar laag en drassig, wat de basis vormt van het ontwerp.

De duurzame woonbuurt heeft meerdere prijzen in de wacht mogen slepen, zoals de Stedelijk Interieur Waarderingsprijs en de Falco Award Beste Openbare Ruimte, beiden in 2005. Daarnaast scoort deze natuurinclusieve wijk volgens het KAN-onderzoek op bijna alle facetten hoog of bovengemiddeld.

WIE ZIJN ER BETROKKEN?

In opdracht van J.G. Nelis Project Maatschappij, samen met ontwerpers Alle Hosper, Peter de Ruyter, Arjan Karssen, Hanneke Kijne en Patrick Verhoeven, en partners Duinker & Van der Torre, Nico van Gelderen en Jacqueline Moors.

WAAROM IS HET NATUURINCLUSIEF?

De Egelshoek heeft zich niet alleen aangepast aan de bestaande natuur, maar heeft in haar ontwerp ook de natuur versterkt. Zo is het boskarakter op het hoger gelegen deel ondersteunt door het planten van extra bomen. Daarnaast hebben de bosvilla's een dakbedekking van mos en sedum, om vogels en insecten een biotoop te bieden. Het park dat is gelegen tussen het hoge en lage gedeelte bevat een stuk water waar 'paddenpoefs' zijn gevormd, wat aantrekkelijk is voor kikkers en amfibieën. Tot slot is er bij de waterbeheersing gebruik gemaakt van de natuurlijke hoogteverschillen. Zo is het lagere deel een gesloten watercircuit van sloten, greppels, de centrale vijver en ondergrondse goten, terwijl de strandwal ingericht is met wadi's. In de Egelshoek is daarnaast zo min mogelijk verharding toegepast, waardoor water vastgehouden en gefiltreerd wordt in de bodem.

MEER WETEN?

Meer lezen over de natuurinclusieve beweging?
Of wil je meewerken aan een natuurinclusieve samenleving?
Scan dan de qr-code of ga naar www.agendanatuurinclusief.nl.

WWW.LINKEDIN.COM/COMPANY/AGENDANATUURINCLUSIEF

